

Onderzoek jeugdhulp Twente Presentatie Gemeente Hengelo

14 september 2021

Onderzoek samenwerkende rekenkamers Twente

Aanleiding

- ▶ Oplopende kosten jeugdhulp in Twente
- ▶ in negen Twentse gemeenten
(Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Tubbergen)
- ▶ Hoofdvraag onderzoek:
"Wat zijn de tekorten op de jeugdhulp in de gemeenten en is er verband met de wijze van organiseren."

(tekorten ten opzicht van begroting)

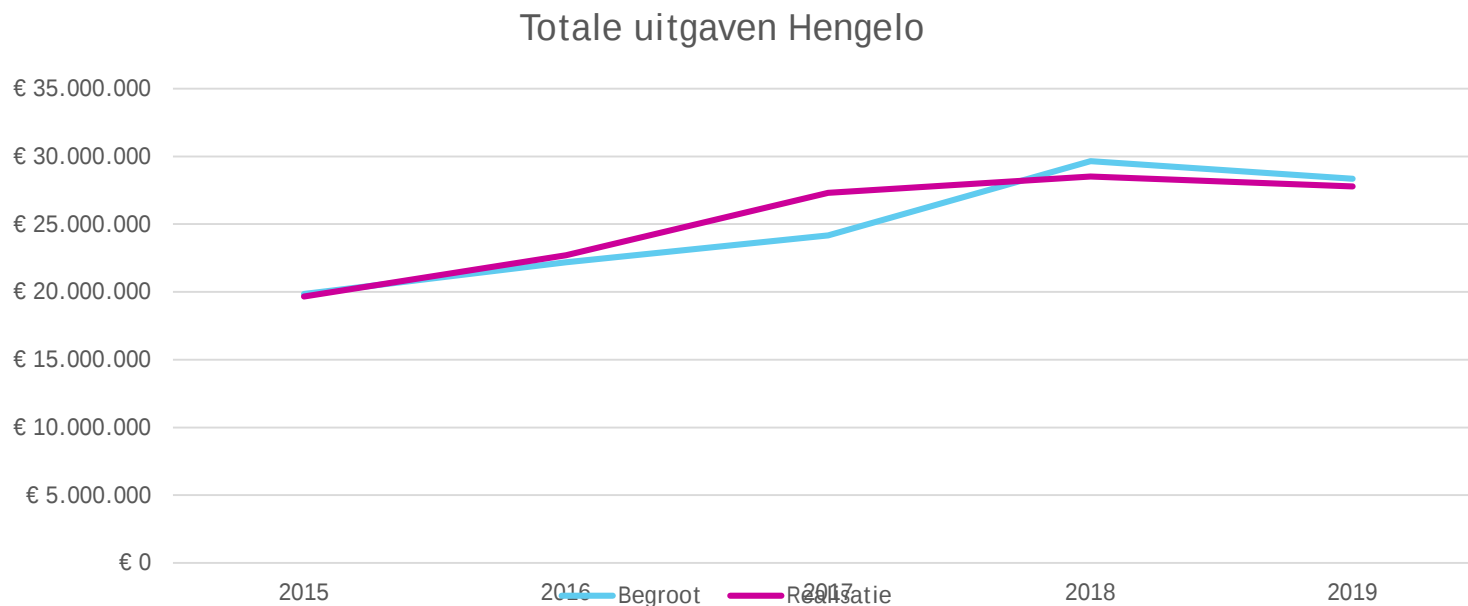
Onderzoeksaanpak

- ▶ Verklaringen die in beeld zijn:
 - ▶ Rolverdeling en Inkoopmodellen
 - ▶ Organisatie (toegang) op lokaal niveau
 - ▶ Preventie

Bevindingen

► *Tekorten nemen af, maar uitgaven stijgen*

- In alle gemeenten werd over reeks van jaren meer uitgegeven dan begroot.
- Die overschrijding neemt in de jaren af en in 2018 en 2019 zijn er minder uitgaven dan begroot. Hengelo weet als één van de weinige gemeenten de curve af te vlakken, hoewel de indicaties voor 2020 mogelijk een stijging zullen geven.

Bevindingen

Uitgaven Twente nemen meer toe dan landelijk gemiddelde

- ▶ Gemiddeld nemen uitgaven jeugdhulp in 2015-2019 in Twente met 60% toe.
- ▶ Percentage groei in Hengelo is 41% (stijging 2020?)
- ▶ Landelijk is de groei van de uitgaven 47%

Bevindingen

Aantal jeugdzorgtrajecten groeit gemiddeld fors met 37%. Landelijk is dat 16%

- ▶ Opmerkelijk: aandeel jeugdigen van 0-18 jaar groeit niet zo hard.
 - ▶ In Hengelo neemt aandeel jongeren tussen 2015-2019 af met ongeveer 5%
- ▶ In Hengelo is de gemiddelde trajectprijs tussen 2015-2019 gestegen van € 10.000 naar € 14.000.
- ▶ Per trajecttype is de stijging van 2015 tot 2019 in Hengelo
 - ▶ Ambulant/zonder verblijf is de stijging 42%
 - ▶ Met Verblijf is de stijging 24%
 - ▶ Voor Jeugdbescherming/reclassering is de stijging 32%

Bevindingen Inkoop

Invloed inkoop op kostenbeheersing is beperkt

- ▶ De negen gemeenten hanteren het Twents Model
 - ▶ Resultaatgerichte aanpak met model van ondersteuningsbehoeften;
 - ▶ Dynamische inkoop met enkele honderden aanbieders;
 - ▶ Prijs x hoeveelheid ($P \times Q$) bekostiging wordt gehanteerd;
 - ▶ Model is nog in ontwikkeling, keuze voor volledig resultaatgerichte bekostiging is nog niet gemaakt.
- ▶ Twee gemeenten (Almelo en Hof van Twente)
 - ▶ Participeren alleen voor regionaal verplichte jeugdhulp in Twents Model
 - ▶ Hanteren voor inkoop van andere jeugdhulp eigen productgerichte inkoop. ($P \times Q$).

Bevindingen toegang

Totaal aantal verwijzingen 2015-2019 fors gegroeid (56%)

- ▶ Twee hoofdgroepen verwijzers:
 - ▶ Gemeentelijke toegang en de niet-gemeentelijke verwijzers.
 - ▶ De niet-gemeentelijke verwijzers (1) huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten, (2) gecertificeerde jeugdzorginstellingen en (3) rechterlijke macht, scholen en zelfverwijzers.
- ▶ Moeilijk voor gemeenten om grip te krijgen op verwijsstroom via de niet-gemeentelijke toegang en daarmee op de kosten.
- ▶ In geen van de 9 gemeenten totaaloverzicht van evaluatie van trajecten via externe verwijzers; daarmee onvoldoende zicht op op- en afschaling.

Bevindingen preventie

Tekorten in de jeugdzorg hebben ertoe bijgedragen dat Twentse gemeenten rond 2017 zijn gaan korten op preventieve voorzieningen.

- ▶ In sommige gemeenten ook nog in 2021
- ▶ Formulering van een expliciet preventief jeugdbeleid is opgestart medio 2019 in Hengelo.

Bevindingen netwerksamenwerking

- ▶ Geen uniforme werkwijze gemeente, aanbieders, externe verwijzers
- ▶ Geen regie door gemeente op netwerksamenwerking tussen aanbieders preventie en aanbieders in de zorg

Bevindingen Raden en andere Twentse verklaringen

Raden geven aan onvoldoende grip te hebben op inhoud en kosten jeugdzorg.

- ▶ Raden worden volgens de gemeentelijke respondenten goed geïnformeerd.
- ▶ Volgens cliëntervaringsonderzoeken zijn klanten over het algemeen tevreden.

Mogelijke Twentse verklaringen ontwikkelingen Jeugdzorg

- Minder accepteren van afwijkingen (direct zorg nodig?)
- Nog steeds oplopen wachtlijsten jeugdzorg,
- Relatief veel inwoners met verschillende kwetsbaarheden (Almelo en Enschede)
- Extra onkosten vanwege woonplaatsbeginsel (Borne en Dinkelland).

Conclusies

Conclusie 1:

Toegang weinig sturend op kostenontwikkeling

- ▶ Geen expliciete opdracht tot kostenbeheersing bij gemeentelijke toegang
- ▶ Steeds meer aangehaakt bij huisartsenroute, maar geen eenduidige strategie of werkwijze
- ▶ Regisseur externe verwijzers opkomend fenomeen, maar staat nog in de kinderschoenen

Conclusie 2:

Inkoop heeft kostenbeheersing niet tot doel

Conclusies

Conclusie 3:

Bekostigingssystematiek levert weinig prikkels tot kostenbeheersing op

Conclusie 4:

Belang netwerksamenwerking onderschreven, desondanks beperkte gemeentelijke sturing

Conclusie 5:

Meeste gemeenten kennen geen expliciet uitgewerkte preventiestrategie

Aanbevelingen algemeen

- 1:** Leer als Twentse gemeenten van elkaar.
- 2:** Werk aan eenduidige resultaatgerichte toegang voor gemeente en externe verwijzers.
- 3:** Maak keuzes over verdere uitwerking Twents model.
- 4:** Neem als gemeenten verantwoordelijkheid voor regie op netwerksamenwerking van professionals toegang, zorgaanbieders en voorveld.
- 5:** Maak een expliciete preventiestrategie voor jeugd en stel hiervoor voldoende middelen ter beschikking.

Aanbevelingen specifiek gemeente Hengelo

- ▶ Houd de gemeentelijke overhead in de gaten. De kosten stijgen weliswaar relatief niet, maar absoluut wel.
- ▶ Onderzoek de gemiddelde trajectprijzen voor de verschillende typen jeugdhulp (ambulant, verblijf, jeugdbescherming) om te zien waar kostenstijgingen spelen en ga na hoe het komt dat in Hengelo jeugdhulp met verblijf en jeugdbeschermingstrajecten sterker toenemen dan bij de andere onderzochte gemeenten.
- ▶ Onderzoek ook de rol van de gemeente zelf als verwijzer en de wijzen waarop dit kan worden uitgevoerd en de mogelijkheid om de kosten daarmee te beïnvloeden.
- ▶ Blijf door gaan met de investering preventie en in data-analyse en datagericht werken.
- ▶ Onderzoek hoe het aantal zorgaanbieders kan worden ingeperkt om een netwerkaanpak in de jeugdhulp te verbeteren.